STEPENICE USPEHA

broj 1, zima 2017.

BROŠURA ZA MLADE PREDUZETNIKE

Stepenice uspeha
Brošura broj 1, zima 2017.

Izdavač:
Udruženje Bestseler
Vojvođanska 161, 11271 Surčin
office@best-seller.org.rs
www.best-seller.org.rs

Urednica:
Tamara Petrović

Dizajn i grafičko oblikovanje:
Riste Dobrijević

Štampa:
Advertise design, Niš
http://advertise-design.com

Tiraž: 90

Projekat „Dobrim stavom, korisnom veštinom i novim znanjem – jači težimo zaposlenju“, sprovodi udruženje Bestseler, finansira Ministarstvo omladine i sporta Republike Srbije

Best-Seller

SADRŽAJ

str 3 - Predgovor

str 5 - Važnost omladinskog rada i neformalnog obrazovanja u podršci razvoju preduzetničkih veština kod mladih

str 8 - Osnove ključnih kompetencija i transverzalnih veština za mlade

str 10 - Definicija prenosivih (transverzalnih) veština

str 11 - Kako se identifikuju prenosive (transverzalne) veštine?

str 12 - Lista prenosivih veština za samoevaluaciju

str 17 - Preduzetnik je onaj koji u svemu vidi priliku!

str 20 - Počeci planiranja sopstvenog biznisa

PREDGOVOR

Uprkos zajedničkom evropskom i domaćem gravitiranju ka zajedništvu na svim nivoima i u većini "sazvežđa" u diversifikovanim društvenim, kulturološkim i političkim konstelacijama, neizbežno je da se bude pristrasan prema fragmentaciji i "individualizmu" kada je u pitanju ekonomska stabilnost, održivost i razvoj na mikro nivo. Da bi bili u mogućnosti da priušte nastavak stabilnog ekonomskog toka, evropske politike i prakse koje prate i domaće idući ka cilju ulaganja u građenja kapitala u znanju, kreativnosti i inovativnim pristupima podrazumeva neretko zahtev za generisanjem resursa koje sami mladi građani i građanke poseduju, a koji stoje u senci sistema, sa neizgrađenim javnim mehanizmima za "stavljanje u funkciju" za opštu dobit.

Kroz volju i napore da podrži nova preduzeća od faze njihovog nastanka, preko inkubacije do komercijalizacije i sistematskog ulaganja u preduzetničko obrazovanje i njegove modalitete za razne grupe, konsenzus između građana i vlada je napravljen u cilju pružanja uzajamne podrške za opšte dobro.

Neprofitni sektor koji razvija i sprovodi programe i projekte za mlade obuhvata neverovatno bogat spektar grupa koje rade na različitim vrstama pitanja. U poslednjih nekoliko godina došlo je do eksplozije interesa za preduzetništvo, na primer. Neprofitne organizacije deluju negde između kapaciteta institucija na nacionalnom nivou koje imaju javni kredibilitet i granice do koje ide interes privatnog sektora.

Sa povećanom potražnjom za "infuzijom" resursa i ulaganja u grupu tema koje se odnose na preduzetništvo u omladinskim programima, a na osnovu neophodnosti uključivanja svih mogućih aktera društva sa tendencijom ka ekonomskom rastu kroz samozapošljavanje i potencijalno započinjanje sopstvenog biznisa, projekat podržan od

strane Ministarstva omladine i sporta "Dobrim stavom, korisnom veštinom i novim znanjem – jači težimo zaposlenju" je načinjen kao jedan od mehanizama koji bi uključio odabrane učesike i učesnice od strane 3 partnerske organizacije iz regiona Beograd, Vojvodina i Južna i istočna Srbija.

Sa ciljevima koji podrazumevaju prvenstveno širenje i razmenu znanja, razvoja ključnih kompetencija i razmene iskustava; podsticanje kreativnosti, kompetitivnosti, i smisao za inicijativu i preduzimljivost u smislu samozapošljavanja kroz stvaranje malih ili mikro preduzeća kao i mreže organizacija, jačanje međusobne saradnje i budućih aktivnosti kroz omladinske programe - jedan od planiranih opipljivih rezultata projekta je brošura "Stepenice uspeha".

Brošura "Stepenice uspeha" je kalibrisana tako da bude u izlaznom formatu koji je podesan za ciljne grupe u nešto širem smislu: da bude dovoljno sveobuhvatan a dovoljno sažet kako za mlade i omladinske radnike, tako i šire – mislioce i praktičare na temu preduzetničkih veština i poslovnih startera.

Kreiranje i oblikovanje brošure ne bi bilo na bilo koji način moguće bez prave posvećenosti, strpljenja i izdržljivosti predstavnika partnerskih organizacija, učesnika, trenera i spoljnih eksperata, tako da izražavam svoju najdublju zahvalnost za vrstu podrške koju je Bestselerov tim dobio kroz sve faze pripreme i realizacije programa projekta.

U Beogradu januara 2017,

Tamara Petrović

Važnost omladinskog rada i neformalnog obrazovanja u podršci razvoju preduzetničkih veština kod mladih

napisali: Aleksej Stepanov i Katarina Ilić

Zapošljavanje mladih je prioritet kako za Evropsku uniju tako i za Srbiju. Jedan od najvećih izazova sa kojim se mladi suočavaju danas je ekonomska i socijalna kriza, scenario koji je imao veliki uticaj na život svih mladih a koji proizvode izazove vladama da se bore sa neprihvatljivim stopama nezaposlenosti mladih i smanjenjem kvaliteta obrazovanja, obuke i mogućnosti za zapošljavanje. Ove činjenice su intenzivirale teškoce mlade osobe da se suočava sa izazovima prelaska iz sfere obrazovanja u sferu rada.

Statistika pokazuje:

- Više od 1 u 5 mladih osoba na evropskom nivou koja je na tržištu rada ne može da nađe posao.
- 7,5 miliona mladih ljudi (uzrasta 15-24) ne rade, spadaju u kategoiju NEET (not in education, employment or training).
- 30.1% nezaposlenih koji imaju ispod 25 godina su bez posla duže od 12 meseci.

Moderna ekonomija zasnovana na znanju zahteva ljude (radnike) sa posedovanjem visokog stepena relevantnih veština. CEDEFOP prognoze predviđaju da ce se procenat radnih mesta u EU koja zahtevaju tercijarne kvalifikacije povećati sa 29% (ili slično) na 34% u 2020. godini, dok će udeo niskokvalifikovanih poslova spasti u istom periodu sa 23% na 18%. Transverzalne veštine kao što su sposobnost da se razmišlja kritički, preuzmanje inicijative, kreativno rešavanje problema i timski rad, će pripremiti pojedince za današnje raznovrsne i nepredvidive staze karijere.

Većina poslodavaca veruje da su "soft skills" važne za njihovo poslovanje, te ih je više od polovine ocenilo kao važnije nego akademske kvalifikacije. Procenjeno je da "meke veštine" doprinose sve više i više razvoju poslovanja, a samim tim privredi i ekonomskom razvoju.

Nedavno istraživanje u kojem je učestvovalo više od 500 biznis lidera iz čitave Evrope je utvrdilo da većina (54%) smatra da mladi ljudi nemaju "meke veštine" kao što su izgradnja poverenja, timski rad, samo-motivacija, umrežavanje i veština prezentacije.

Postoji pet kritičnih veština koje najverovatnije povećavaju šanse za uspeh u svim oblastima i koje poslodavci očekuju od zaposlenih da imaju: socijalne veštine; komunikacija; i "veštine višeg reda razmišljanja" (uključujući rešavanje problema, kritičko razmišljanje i donošenje odluka); intrapersonalne sposobnosti samokontrole i održavanja pozitivnog koncepta o samom sebi.

Napori u evropskim i zemljama jugoistočne Evrope da se podstaknu mladi ljudi da studiraju, rade ili volontiraju u nekoj drugoj zemlji – dajući im više posla, više projekata i mogućnosti za trening – pokazuju se kao vrlo efikasni.
Razvoj transverzalnih veština je u skladu sa ciljevima Evropske unije u pogledu veće profesionalne mobilnosti i povećanja zaposlenosti kroz preduzetničke aktivnosti. Pored toga, razvoj ovih veština je kompatibilan sa konceptom doživotnog učenja kao jedan od vladajućih principa Evropske unije.
Strategija "Evropa 2020" prepoznaje preduzetništvo i samozapošljavanje kao ključ za postizanje pametnog, održivog i inkluzivnog rasta.

Cilj transnacionalne saradnje EU je da se promoviše bolja saradnja i regionalni razvoj od strane zajedničkog pristupa za rešavanje zajedničkih problema.

Sa, u poslednjih nekoliko godina, osmišljenim i sprovedenim odličnim i veoma uspešnim programima koji uključuju različite aktere i institucije,a u cilju da prate i budu u skladu sa najnovijim trendovima u obrazovanju koji uključuju razvoj smisla za inicijativu i preduzetništvo kao žarišta, preduzetničke stavove i mogućnosti za mlade – imaju znatno poboljšan koncept, dajući im mogućnost da izađu u svet, upoznaju nove ljude, nove perspektive, uče i izgrade veštine koje će pomoći da povećaju njihove šanse za zaposlenje; steknu nova iskustva i uopšte da budu bolje opremljeni da uđu u svet odraslih i ekonomsku realnost.

Odgovornost leži kako na institucijama, tako i na samim mladim ljudima. U skladu sa "Strategijom za mlade u EU 2010-2018", "Agenda za nove veštine za Evropu - Radeći zajedno na jačanju ljudskog kapitala, zapošljavanje i kompetitivnost", "Socijalnom agendom 46 – Jačanje mladih za zapošljavanje" i dodatne nacionalne dokumente, zajedno radeći u skladu sa dosadašnjim iskustvom – verujemo da su organizacije, posvećene radu sa mladima i za mlade, spremne da preduzmu neophodne korake da poboljšaju svoje kapacitete, ponovo procene njihov dosadašnji rad, uče iz prethodnih iskustava i istinski i bezrezervno rade na uspostavljanju novih i viših standarda za njihov budući rad, vrše što veći uticaj u svojim zajednicama i životima mladih ljudi sa kojima rade i daju veći i dugotrajniji doprinos kvalitetu svojih programa usmerenih na razvoj preduzetničkih veština i znanja u godinama koje dolaze.

Potrebno je uložiti vreme i trud za poboljšanje sopstvenih kapaciteta i omogućiti organizacijama i institucijama da mogu da doprinesu široj društenoj koristi proizvodeći i sprovodeći projekte i programe većeg kvaliteta, čime se obezbeđuje više mogućnosti i viši standardi neformalnog preduzetničkog obrazovanja za mlade u lokalnim zajednicama i na nacionalnom nivou.

Osnove ključnih kompetencija i transverzalnih veština za mlade

napisao: Zoran Zlatković

Kompetencija je složena kombinacija znanja, veština, sposobnosti i stavova potrebnih da se obavi određena aktivnost u datom kontekstu, u realnim okolnostima, pri čemu osoba treba da bude u stanju da tumači situaciju u određenom kontekstu i da poseduje repertoar mogućih akcija koje može da preduzme i da je osposobljena da izvede odredjene akcije iz tog repertoara. Rezultat kompetentnog delovanja može da bude izmeren na osnovu nekih prihvaćenih standarda. Kompetencija može da bude unapređena putem obuke i razvoja.

Ključne kompetencije:

1. **Komunikacija na maternjem jeziku:** sposobnost izražavanja i interpretiranja misli, osećanja i činjenica u usmenoj i pisanoj formi u različitim kontekstima;
2. **Komunikacija na stranom jeziku:** pored onih ugrađenih u komunikaciji na maternjem jeziku, još i sposobnosti medijacije i međukulturnog razumevanja;
3. **Matematička pismenost i osnovne kompetencije u nauci i tehnologiji:** upotreba sabiranja, oduzimanja, množenja i deljenja za rešavanje problema u svakodnevnim situacijama; sposobnost i spremnost korišćenja znanja i metodologije za tumačenje sveta prirode;
4. **Digitalne kompetencije:** ovladavanje upotrebom elektronskih medija u poslu, komunikaciji i slobodnom vremenu; logičko i kritičko mišljenje, upravljanje informacijama i komunikacijske veštine;
5. **Učiti da se uči:** sposobnost organizovanja sopstvenog učenja, efektivnog upravljanja vremenom, rešavanja problema, usvajanje, obrada i evaluacija novog znanja i njegova primena u različitim životnim kontekstima, doprinoseći upravljanju karijerom;

6. **Interpersonalne i građanske kompetencije:** efektivna interakcija sa pojedincima i u grupama, rešavanje konflikata u javnim i privatnim sferama života;
7. **Preduzetništvo:** pasivna i aktivna komponenta; sposobnost i spremnost prihvatanja tuđih, odnosno kreiranja sopstvenih inovacija; preuzimanje odgovornosti za postupke, razvoj strateške vizije, postavljanje i ispunjavanje ciljeva i motivisanost za uspeh;
8. **Kulturna ekspresija:** vrednovanje važnosti kreativnog izražavanja ideja, iskustava i emocija u različitim medijima, uključujući muziku, književnost i primenjenu umetnost.

Definicija prenosivih (transverzalnih) veština

Objašnjeno na vrlo jednostavan način, prenosive (transverzalne) veštine su višenamenske veštine koje se mogu primeniti i iskoristiti u velikom broju različitih uloga i u različitim profesionalnim kontektima.

Koliko su prenosive (transverzalne) veštine važne?

Prenosive (transverzalne) veštine predstavljaju inventar sredstava koji pomažu da se premestimo u novu ulogu i zablistamo u njoj. One osiguravaju našu profesionalnu oštrinu, robusnost i dugotrajnost naše karijere, ukoliko njihovu svesnu upotrebu dovoljno vešto adaptiramo situaciji. Takođe, one nam pomažu da lakše i spremnije istražimo sporedne dimenzije naše karijere i steknemo dodatne veštine i stručnost.

Dok akademsko zvanje i visokospecijalizovane veštine mogu biti ključne za izgradnju naše konkurentske prednosti i osiguravanje uspeha u jednoj određenoj ulozi u organizaciji, prenosive veštine su ono što osigurava da na duži rok nećemo postati "tehnološki višak".

Kako se stiču prenosive (transverzalne) veštine?

Svako poseduje manje ili više razvijene prenosive (transverzalne) veštine i one se stiču kroz čitav život, od ranog detinjstva i škole preko fakulteta, kroz formalno i druge vidove obrazovanja, kroz čitanje, društvene aktivnosti, profesionalne aktivnosti i život uopšte.

Kada identifikujemo set esencijalnih veština koje možemo poneti sa sobom i primeniti gde god da odemo, možemo se posvetiti misiji daljeg kultivisanja ovih veština i dodavanja novih već postojećim.

Kako se identifikuju prenosive (transverzalne) veštine?

Samosvest stečena kroz rigoroznu, sistematičnu i konstantnu samoprocenu je ključna za osiguravanje našeg prodora na tržištu. Postoje mnogi testovi za samporocenu koji nam omogućavaju da analiziramo svoje lične snage i slabosti.

Možemo i da prođemo kroz listu veština i označimo sve one za koje smo sigurni da se odnose na nas. Korisno je potražiti pomoć i savet nadređenog/ne, saradnika, profesora ili porodice ako želimo da proverimo svoje procene ili dobijemo povratnu informaciju i savete spolja.

Iako je spisak prenosivih veština podugačak, one se u principu mogu šire grupisati u pet glavnih kategorija:

- **Meke veštine:** Takođe poznate kao interpersonalne ili međuljudske veštine, one podrazumevaju skup veština koje nam omogućavaju da se pozitivno odnosimo prema drugima, komuniciramo sa njima, utičemo na njih i inspirišemo ih. Nekoliko primera: veštine delegiranja, veštine koučinga, veštine slušanja, veštine prezentovanja, veštine kooperacije.

- **Analitičke veštine:** Ovde spadaju intelektualne veštine koje nam omogućavaju da identifikujemo i analiziramo probleme i pronalazimo kreativna, inovativna i izvodljiva rešenja. Nekoliko primera: istraživačke veštine, veštine prikupljanja podataka, veštine analiziranja podataka, kreativnost, analiza rizika.

- **Tehničke veštine:** Ovde spadaju praktične, direktne veštine poput odličnog poznavanja rada na računaru, umeća rada sa određenim mašinama, programima, hardverom, umeće izgradnje ili popravke, itd.

- **Organizacione veštine:** Ovo su veštine koje nam omogućavaju da sortiramo podatke, planiramo, rasporedimo projekte ili resurse, vodimo evidenciju koja je tačna, efikasna i laka za korišćenje i koordinaramo više resursa ili zadataka. Nekoliko primera: određivanje prioriteta, upravljanje vremenom, upravljanje zadacima, upravljanje resursima, koordinacija.

- **Lične veštine:** One uključuju skup veština koje se tiču karaktera na radnom mestu. Nekoliko primera: integritet, pouzdanost, tačnost, marljivost, umeće donošenja odluka.

Lista prenosivih veština za samoevaluaciju

Interpersonalne veštine
✓ u stanju sam da ostvarim uspešnu interakciju sa širokim dijapazonom ljudi; znam kako da tumačim i koristim govor tela;

Veštine usmene komunikacije
✓ jasno i koncizno predstavljam ideje i informacije, sa stilom i sadržajem koji su pogodni za slušaoce (bilo da je u pitanju pojedinac ili grupa); predstavljam mišljenja i ideje na otvoren, objektivan način;

Veštine javnog nastupa
✓ umem da držim formalne prezentacije; predstavljam ideje, stanovišta i probleme na zanimljiv način;

Savetodavne veštine
✓ reagujem na ono što drugi kažu bez osuđivanja („aktivno slušanje“); gradim poverenje i otvorenost sa drugima;

Veštine koučinga/mentorstva
✓dajem povratnu informaciju na konstruktivan način; pomažem drugima da uvećaju svoja znanja ili veštine;

Veštine podučavanja/treninga
✓umem da pomognem drugima da steknu znanja i veštine; umem da kreiram delotvorno okruženje za učenje;

Veštine nadgledanja
✓ delegiram zaduženja i uspostavljam odgovarajući sistem odgovornosti; umem da nadgledam napredak i procenim kvalitet učinka drugih;

Liderske veštine
✓motivišem i osnažujem druge da deluju; ulivam ljudima poverenje i poštovanje;

Veštine ubeđivanja
✓efektivno komuniciram radi opravdavanja pozicije ili uticanja na odluku; umem da prodajem proizvode ili promovišem ideje;

Pregovaračke veštine
✓ umem da vešto pregovaram; znam kako i kada da pravim kompromise;

Veštine posredovanja
✓umem da razrešavam konfikte koji potiču iz razlike u gledištima ili interesima; umem da se nosim sa konfiktom na otvoren, iskren i pozitivan način;

Veštine intervjuisanja
✓efikasno postavljam pitanja i odgovaram na njih; umem da učinim da se drugi osećaju opušteno i proizvedem osećaj poverenja;

Veštine usluživanja klijenata
✓umem da sa klijentima izgradim odnos međusobnog poverenja; u stanju sam da se bavim žalbama i problemima na konstruktivan način;

Veštine brige o drugima
✓umem da se odnosim prema drugima sa empatijom; u stanju sam da pružam delikatnu negu bolesnim ili starijim osobama i osobama sa teškim invaliditetom;

Veštine analitičkog/logičkog mišljenja
✓umem da izvlačim konkretne zaključke iz seta opštih zapažanja ili seta konkretnih činjenica; umem da objedinjujem informacije i ideje;

Veštine kritičkog mišljenja
✓u stanju sam da procenim različite tačke gledišta ili ideje i donesem objektivne sudove; istražujem sva moguća rešenja za problem, odmeravajući njihove prednosti i nedostatke;

Veštine kreativnog mišljenja
✓umem da generišem nove ideje, smišljam nove stvari, kreiram nove slike ili projekte; iznalazim nova rešenja za probleme; umem efektivno da koristim dovitljivost i humor;

Veštine rešavanja problema
✓ umem da razjasnim prirodu problema, procenim alternative, predložim izvodljiva rešenja i odredim ishod različitih opcija;

Veštine donošenja odluka
✓umem da identifikujem sve moguće opcije, odmerim prednosti i nedostatke, procenim izvodljivost i odaberem najizvodljiviju opciju;

Veštine planiranja
✓umem da planiram projekte, događaje i programe; umem da odredim ciljeve i potrebe, procenim opcije, biram najbolju opciju;

Organizacione veštine
✓umem da organizujem informacije, ljude ili stvari na sistematičan način; u stanju sam da odredim prioritete i ispoštujem rokove;

Veštine naprednog pisanja
✓umem da odaberem, protumačim, organizujem i objedinim ključne ideje; umem da uredim pisani tekst tako da poruka bude najjasnija, najkonciznija i najtačnija moguća;

Istraživačke veštine
✓znam kako da pronađem i prikupim relevantne polazne informacije; umem da analiziram podatke, rezimiram nalaze i napišem izveštaj;

Finansijske veštine
✓ umem da vodim preciznu finansijsku evidenciju; umem da upravljam budžetom (odnosno, pripremam pouzdane budžete i nadgledam troškove);

Jezičke veštine
✓odlikuje me funkcionalna dvojezičnost; umem da prevodim na dati jezik u pisanom ili usmenom obliku;

Napredne računarske veštine
✓umem da koristim različite programe; poznajem stono izdavaštvo ili web dizajn;

Tehnološke veštine
✓razumem tehničke sisteme i uspešno radim u njima; razumem tehničku specifikaciju; sa lakoćom čitam tehnička uputstva;

Izvođačke veštine
✓umem da pravim prezentacije za video i televiziju na interesantan način; umem da zabavim, zainteresujem i inspirišem publiku;

Likovne veštine

✓kreativno koristim boju i dizajn; umem da dizajniram predstavljanje i materijale za javnost (štampa, video, internet);

Opažajne veštine

✓umem da vizualizujem nove formate i oblike; u stanju sam da procenim fizički prostor;

Mehaničke veštine

✓umem da instaliram, koristim i nadgledam opremu i mehaničke sprave; umem da popravljam mehanizme;

Veštine prilagođavanja

✓imam sposobnost prilagođavanja novim situacijama i uslovima i dobro podnosim promene; odlikuje me fleksibilnost u prilagođavanju trenutnim potrebama;

Administrativne veštine

✓umem da koristim kompjutere i ostalu osnovnu kancelarijsku opremu; umem da osmislim i održavam sisteme za evidenciju i kontrolu.

Srećno! ☺

Preduzetnik je onaj koji u svemu vidi priliku!

napisala: Mirjana Opačić

Preduzetništvo je poslovna aktivnost usmerena ka stvaranju novih materijalnih i društvenih vrednosti i menjanju stvari na bolje kroz pružanje novih proizvoda i usluga na tržištu.

Prijatelji od malih nogu, Ben Koen i Džeri Grinfild, želeli su da započnu biznis u kom bi ujedno i uživali. Uplatili su po 5 dolara za dopisni kurs o pravljenju sladoleda i završili ga sa desetkama. Godinu dana kasnije, sa 8000 dolara uštedevine i pozajmljenih još 4000, otvorili su svoju prvu poslastičarnicu u renoviranoj staroj benzinskoj pumpi i počeli da smišljaju recepte za sladolede visokog kvaliteta i originalnih ukusa. Trideset godina kasnije, kompanija "Ben & Jerry's" ostvaruje godišnji prihod od preko 200 miliona dolara.

Uspešni preduzetnici sa naših prostora

Strawberry energy

- Jasna vizija - učiniti da obnovljivi izvori energije budu dostupni svim ljudima
- Kompanija nastoji da razvijanjem novih zelenih tehnologija poboljša život ljudi i time da svoj doprinos očuvanju životne sredine
- Najuspešniji projekat kompanije jeste prvi na svetu javni solarni punjač za mobilne uređaje
- Strawberry energy je osvojio prvo mesto u kategoriji smanjenja javne potrošnje na manifestaciji "Nedelja održive energije 2011" u Briselu

-„Najbolji način da ljude zainteresuješ za neku oblast je da im pomogneš, da napraviš da oni imaju neku korist od toga. I onda smo rekli – dobro, imamo energiju sunca koje ima svuda, i onda nam je palo na pamet: pa možemo da punimo mobilne telefone. Naš uređaj doživljavaju kao inovativan uređaj, što on u suštini i jeste. Naša inovacija je baš u tome da smo mi prvi doveli tu tehnologiju na javni prostor.“

- „Ako pronađete to što volite da radite, onda ne samo što ćete biti srećni dok to radite, nego ćete imati i izvanredne rezultate u tome. I to je u principu ključ za uspeh. Dakle, prva stvar je da otkrijete šta volite, a druga da imate hrabrost da se upustite u to. Život se, normalno, sastoji od uspona i padova, ali mnogo je bolje krenuti u nešto, jer vi ćete i na tom putu steći neko iskustvo i kontakte.“

„Svet konoplje“ – Jan Privizer

2011. godine pokrenuo proizvodnju i preradu industrijske konoplje i uspešno vodi preduzeće

- https://www.youtube.com/watch?v=-4Xgh9Rh2pc

Karakteristike uspešnih preduzetnika
- Orijentisani ka budućnosti
- Uvereni u sopstvene sposobnosti i uspeh
- Odgovorni
- Spremni na rizik
- Jako dinamične osobe
- Vešti u organizaciji i motivaciji ljudi (boss vs. lider)
- Dokazivanje sopstvene vrednosti putem zarade

Prednosti samostalnog poslovanja

- Radim ono sto volim i uživam u tome, i imam kontrolu nad svojim životom i sudbinom - od mene zavisi!
- Razlikovanje od drugih
- Mogućnost ostvarivanja sopstvenog punog potencijala i neograničenih profita
- Doprinos društvu i priznanje na osnovu uloženog truda
- Tvoja ideja, pretočena u akciju, uspešno sprovedena rezultira novim radnim mestom

Mane samostalnog poslovanja

- Dugi radni sati i naporan rad
- Nesigurni prihodi
- Rizik gubitka investiranog kapitala
- Lošiji kvalitet života do uspostavljanja biznisa
- Dosta stresa

Generisanje novih ideja

- Brainstorming – Nema loših ideja!

Preduzetnik je osoba koja ima ideje, iste pretvara u konkretne akcije koje će mu doneti korist, odnosno profit.

Preduzetnik je taj koji u svemu vidi priliku!

Počeci planiranja sopstvenog biznisa

napisali: Dušan Vrućinić i Lidija Janjić

Planiranje pomaže organizacijama da usmere svoj rad, prate postavljene ciljeve i mere rezultate.

Pisanje biznis plana za svoju ideju je veoma koristan korak, jer će nas provesti kroz proces stvaranja efikasnog i održivog poslovanja. Svako želi da stvori stabilnu kompaniju, ali zapravo to u praksi može ići malo teže. Stoga, izrada biznis plana će nam pomoći da na papir stavimo sve svoje ideje i želje, a zatim budemo fokusirani na svoj cilj.

Koji su bitni koraci?

- Analiza potencijalnih tržišta za naš posao
- Uspostavljanje veličine našeg potencijalnog tržišta
- Identifikovanje početne potrebe za našim proizvodom ili uslugom
- Pripremanje uzoraka proizvoda
- Istraživanje moguće lokacije za naš biznis
- Određivanje start-ap troškova
- Stavljanje sebe u cipele potencijalnih investitora
- Identifikovanje potencijalnih investitora

Pre svega, potrebno je zatražiti pomoć u pisanju biznis plana, potencijalno i od eksternih konsultanata.

Evo nekoliko korisnih linkova, šablona i softvera (na engleskom jeziku):

- http://www.wikihow.com/Write-a-Business-Plan
- https://www.liveplan.com/
- http://www.paloalto.com/business_plan_software

Stvari koje treba imati u vidu...

- Postavite lične ciljeve za vođenje poslovanja i ne kopirajte nekog drugog
- Budite jasni u tome šta želite da postignete za sebe, svoj biznis i vaše zaposlene
- Razmislite o okruženju u kome ce vaš posao biti operativan
- Budite spremni za neočekivano i imajte plan B
- Testirajte svoju ideju sa svojim potencijalnim kupcima

Izvori:

https://www.entrepreneur.com/article/43018
http://www.wikihow.com/Write-a-Business-Plan
http://startupowl.com/resources/business-startupessentials/planning-your-startup/

